

2. Ельбрехт О. М. Підготовка менеджерів у вищих навчальних закладах Великої Британії, Канади, США: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / О. М. Ельбрехт. – К., 2010. – 40с.
3. Кудін В. О. Професійна освіта на різних етапах людської діяльності / В. О. Кудін // Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. – К., 2002. – С. 11 – 45.
4. Тарасюк Л. Н. Освіта США / Л. Н.Тарасюк, К. Н. Цейкович // Соціально-політичний журнал. – 1997 – С. 45 – 52.
5. Brunner S. H. Land-grant colleges and universities: 1862–1962 /H. S. Brunner. – Washington: USA Government Printing Office, 1962. – 78 p.
6. Eddy E. D. Colleges for our land and time: the land-grant idea in American education / E. D. Eddy. – New York: Harper & Brothers Publishers, 1957. – 328 p.
7. James E. J. The origin of the land-grant act of 1862 (the so-called Morrill Act) and some accounts of its author Jonathan B. Turner / Edmund J. James // University of Illinois Bulletin, University Studies. – 1910. – Vol. 4. – №1 – pp. 100 –111.
8. First Morrill Act: approved on July 2, 1862 (12 Stat. 503) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csrees.usda.gov/about/offices/legis/morrill.html#f16>.
9. The Carl D. Perkins Vocational and Technical Education Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www2.ed.gov/offices/OVAE/CTE/perkins.html>.
10. The Carl D. Perkins Vocational Education Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.govtrack.us/congress/bills/98/hr4164>.
11. The School-to-Work Opportunities Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www2.ed.gov/pubs/Biennial/95-96/eval/410-97.pdf>.

LITERATURA

1. Bondarenko V. F. (2008) *Land-grant koledzhi SSHA: osnovni periody rozvytku* [Land Grant colleges in the USA: main stages of development]. *Pedahohichni ta istorychni nauky*, Vol. 73, pp. 18 – 33.
2. Ельбрехт О. М. (2010) *Pidhotovka menezheriv u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh Velykoyi Brytaniyi, Kanady, SSHA. Avt. diss, ped.nauk* [Professional training of managers in the universities of Great Britain, Canada and the USA. Dr. ped.sci.diss.]. Kyiv, 40 p.
3. Kudin V. O. (2002) *Profesiyna osvita na riznykh etapakh lyuds'koyi diyal'nosti* [Vocational education on the different stages of human development]. *Profesiyna osvita v zarubizhnykh krayinakh: porivnyal'nyy analiz*. Kyiv, pp. 11 – 45.
4. Tarasyuk L. N., Tseykovych K. N. (1997) *Osvita SSHA* [Education in the USA]. *Sotsial'no-politychnyy zhurnal*, pp. 45 – 52.
5. Brunner S. H. (1962) *Land-grant colleges and universities: 1862-1962*. Washington: USA Government Printing Office, 78 p.
6. Eddy E. D. (1957) *Colleges for our land and time: the land-grant idea in American education* New York: Harper & Brothers Publishers, 328 p.
7. James E. J. (1910) *The origin of the land-grant act of 1862 (the so-called Morrill Act) and some accounts of its author Jonathan B. Turner*. *University of Illinois Bulletin, University Studies*, Vol. 4, pp. 100 – 111.
8. First Morrill Act: approved on July 2, 1862 (12 Stat. 503) (unpublished) Available at: <http://www.csrees.usda.gov/about/offices/legis/morrill.html#f16> (accessed 14.04.2017).
9. The Carl D. Perkins Vocational and Technical Education Act. (unpublished) Available at: <https://www2.ed.gov/offices/OVAE/CTE/perkins.html> (accessed 14.04.2017).
10. The Carl D. Perkins Vocational Education Act. (unpublished) Available at: <https://www.govtrack.us/congress/bills/98/hr4164> (accessed 14.04.2017).
11. The School-to-Work Opportunities Act. (unpublished) Available at: <https://www2.ed.gov/pubs/Biennial/95-96/eval/410-97.pdf> (accessed 14.04.2017).

Стаття надійшла в редакцію 02.03.2017 р.

УДК 378. 22

ХРИСТИНА МАРЦІХІВ

khrystyna.hrytsko@gmail.com

аспірант

Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, вул. Степана Бандери, 12

ЗА РУБЕЖЕМ
**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ У ГАЛУЗІ ЖУРНАЛІСТИКИ:
ДОСВІД УНІВЕРСИТЕТІВ США**

Розглянуто процес професійної підготовки майбутніх журналістів у галузі журналістики на прикладі досвіду університетів США. Охарактеризовано стратегії навчання, що використовуються в цих вузах. Розглянуто змістовний і структурно-організаційний компоненти освітніх програм бакалаврів з журналістики. Проаналізовано програми підготовки бакалаврів гуманітарних і технічних наук у галузі журналістики. Визначено основні цикли програм: соціально-гуманітарний; фундаментальний; дисципліни професійного спрямування; навчальні дисципліни за вибором; практична підготовка. Висвітлено спільні та відмінні риси вказаних програм. Визначено переваги та недоліки освітніх програм для майбутніх журналістів, вказані теоретичні і практичні проблеми, які вирішуються для досягнення навчальних цілей в американських університетах.

Ключові слова: США, університет, програма підготовки, професійна підготовка, бакалавр, журналістика.

КРИСТИНА МАРЦИХИВ

аспірант
Национальный университет «Львовская политехника»,
г. Львов, ул. Степана Бандеры, 12

**ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА БАКАЛАВРОВ В ОБЛАСТИ
ЖУРНАЛИСТИКИ: ОПЫТ УНИВЕРСИТЕТОВ США**

Рассмотрен процесс профессиональной подготовки будущих журналистов на примере опыта университетов США. Охарактеризованы стратегии обучения, используемые у вузах. Рассмотрены содержательный и структурно-организационный компоненты образовательных программ бакалавров журналистики. Проанализированы программы подготовки бакалавров гуманитарных и технических наук в области журналистики, освещены общие и отличительные черты указанных программ. Определены основные циклы программ: социально-гуманитарный; фундаментальный; дисциплины профессионального направления; дисциплины по выбору; практическая подготовка. Определены преимущества и недостатки образовательных программ для будущих журналистов, указаны теоретические и практические проблемы, которые решаются для достижения учебных целей в американских университетах.

Ключевые слова: США, университет, программа подготовки, профессиональная подготовка, бакалавр, журналистика.

KHRYSTYNA MARTSIHIV

postgraduate student,
Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Stepan Bandera 12 Street

**PROFESSIONAL BACHELOR'S TRAINING IN JOURNALISM: THE U.S.
UNIVERSITIES EXPERIENCE**

The article dwells upon the problem of specification of structural components, criteria, indicators and levels of professional competence of future journalists. The article analyzes the scientific and methodological works devoted to the professional training of journalists, as well as the approaches for the formation of their professional competence. Features of the programs for the preparation of bachelors of the humanities and technical sciences in the field of journalism are considered. Their main cycles are determined: socio-humanitarian, fundamental, a cycle of disciplines of a professional direction, elective disciplines, as well as practical training. The general and distinctive features in the educational programs for bachelors of the humanities and technical sciences are covered. The author substantiates the process of professional training in journalism on the example of the experience of US universities. The teaching strategies used in the teaching process at US universities are characterized, the substantive, structural and organizational components of the bachelor's educational program in the field of journalism are considered. The advantages and disadvantages of curricula are determined, and

theoretical and practical problems that need to be solved to achieve the completeness of scientific knowledge on the subject matter are indicated.

Keywords: USA, university, training program, vocational training, bachelor, journalism.

Інтеграційні процеси у різних галузях наукового знання є характерними для розвитку сучасного суспільства. У США організації національного і міжнародного рівнів сприяють активізації таких процесів у галузі журналістики, розробляють стандарти та механізми забезпечення якості професійної підготовки майбутніх журналістів, покращують методику викладання тощо.

Аналіз досліджень свідчить, що українські науковці здійснювали компаративно-педагогічні розвідки та вивчали особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у міжнародному освітньому просторі (Я. Бельмаз, Н. Бідюк, Г. Воронка, В. Корнієнко, Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Матівенко, А. Сбруєва); розглядали підготовку бакалаврів гуманітарних наук (О. Арсеньєва, Л. Півнева, І. Таргунова). Підготовка майбутніх журналістів у вузах проаналізована А. Биковим, В. Винниченком, Г. Головченком, Є. Федченком та іншими науковцями. Систему оцінювання навчальних досягнень студентів-журналістів розглядали американські вчені К. Кліфорд, В. Кріст та М. Стефенс.

Мета статті полягає у виявленні особливостей підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики за освітньою програмою «бакалавр» в університетах США.

Покращення навчальних планів та освітніх програм, збільшення кількості тренінгів та застосування інноваційних методів у навчанні — це одні з основних питань, які ставлять перед собою провідні університети США, в яких готують майбутніх фахівців в галузі журналістики.

Професійна підготовка здійснюється за освітньо-професійною програмою бакалавра, магістра та освітньо-науковою програмою доктора. Акредитаційна рада освіти з журналістики та ЗМІ (The Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communication) при Університеті Канзасу займається Акредитацією цих програм із журналістики в університетах США.

Для вступу у коледж або університет майбутнім абітурієнтам-журналістам необхідно мати середній бал атестата (Grade Average Point) не менше 3, а також скласти іспити: схоластичний оцінювальний тест (Scholastic Assessment Test), американське тестування (American College Test – ACT). Якщо абітурієнт-іноземець, то обов'язковою умовою для нього є складання тесту на знання англійської (Test of English as a Foreign language). Зазначимо, що вступна кампанія у вузи урізноманітнюється: одні з них приймають лише результати SAT (від 1120 балів), інші – ACT (щонайменше 22 бали). Розглянемо особливості цих іспитів: SAT оцінює навички грамотності у написанні листів, які необхідні для успішного навчання в університеті, і показує, наскільки добре кандидати справляються із завданнями, що охоплюють знання, навички і вміння, освоєні ними у школі і будуть потрібні їм надалі. Іспит складається з трьох розділів: аналізу тексту, математики і написання листа, за кожен з них можна отримати від 200 до 800 балів. Загальний результат формується складанням результатів цих трьох розділів.

ACT – це стандартний тест для вступу в коледж та університет, а також при переведенні з одного вузу в інший. Він перевіряє загальні знання учня, який переходить у старші класи, і його можливість виконувати завдання рівня коледжу з різних галузей знань. ACT найчастіше складається абітурієнтами учнями з Середнього Заходу і південних штатів, тоді як SAT більш популярний у східних і західних штатах США. ACT складається з чотирьох предметних тестів: англійської мови, математики, читання та наукового мислення. Кожен предметний тест оцінюється за шкалою від 1 до 36 балів. Англійська, математика і тести на читання мають також додаткові результати від 1 до 18 балів (вони не пов'язані із загальною оцінкою за предметний тест) [3; 4; 5; 6; 7].

Підготовку бакалаврів у галузі журналістики здійснюють чимало американських університетів: Школа журналістики та ЗМІ Вольтера Кронката при Університеті Арізони, Коледж журналістики і комунікації при університеті Флориди, Школа медіа та комунікації при Університеті Темпл, Школа комунікації при Американському

ЗА РУБЕЖЕМ

університеті у Вашингтоні, Школа медіа при Колумбійському коледжі у Чикаго, Школа журналістики та комунікації Грінлі при Університеті штату Айови й інші.

Фахівці у галузі журналістики після завершення підготовки за освітньо-професійною програмою «бакалавр» в умовах американських університетах, можуть працювати репортерами, іноземним або військовим кореспондентами, видавцями, авторами статей, копірайтерами, редакторами технічної документації, спортивними коментаторами, блогерами, фотожурналістами, радіо коментаторами, спеціалістами із громадських справ, спеціалістами з маркетингу тощо [8].

У США розрізняють два види бакалаврських програм у галузі журналістики, що спрямовані на отримання диплома бакалавра гуманітарних наук (Bachelor of Arts) та бакалавра технічних наук (Bachelor of Science).

Програма підготовки бакалаврів у галузі журналістики триває 4 роки, з яких перші два присвячені освоєнню загальноосвітніх дисциплін, а наступні – вивченню дисциплін професійного спрямування; необхідно прослухати в обсязі 115 –130 кредитів за семестр: з них від 40 – 50 з предметів за спеціалізацією та 75 –80 – з циклу гуманітарних або технічних наук.

Більшість вузів США розглядають бакалавра технічних наук і бакалавра гуманітарних наук як еквівалентні категорії. Однак студенти, які здобувають диплом бакалавра технічних наук зосереджуються переважно на вивченні природничих та фундаментальних дисциплін. Натомість бакалаврам гуманітарних наук необхідно отримати певну кількість кредитів з цих наук. Для журналістських шкіл блок гуманітарних наук включає вивчення мов, літератури, історії, музейної справи тощо. В Університеті Східного Мічигану, наприклад, 75 із 124 кредитів студенти повинні отримати лише із цього циклу дисциплін [3].

Аналіз освітніх програм університетів США [3; 4; 5], згідно з якими студенти здобувають диплом бакалавр гуманітарних наук, свідчить, що їх компонентами є цикл соціально-гуманітарних дисциплін, цикл дисциплін професійного спрямування, навчальні дисципліни за вибором і практична підготовка. Соціально-гуманітарна підготовка сучасного фахівця у галузі журналістики є важливою з перспективи фахової діяльності, тому студенти, які навчаються за цим напрямком, освоюють основи таких галузей знань, як література, політологія, економіка, історія, філософія тощо.

Цикл дисциплін професійного спрямування передбачає формування фахової компетентності за допомогою освоєння наступних навчальних дисциплін: громадське спілкування, практика письма, практика висвітлення новин, стратегія та методика переконання, риторика та політична культура, міжкультурна комунікація.

Процедура вибору навчальних предметів за бажанням студента в українських університетах має високий рівень номінативності. Зовсім інша ситуація у зарубіжних університетах, зокрема у США. Студенти, які навчаються за спеціальністю «журналістика» або «комунікація» для отримання диплома бакалавра гуманітарних наук освоюють предмети за вибором, а саме: природничі та суспільні науки, історію, статистику, політологію, економіку тощо, а також курси з переліку обов'язкових дисциплін. Навчальні дисципліни за вибором поділяються на два види: 1) ті, що визначаються університетом і спрямовані на поглиблення знань, формування та розвиток професійних умінь і навичок майбутнього фахівця у галузі журналістики (візуальна грамотність; принципи технічної комунікації; практика письма, стиль та технологія; фотографічна комунікація; репортаж тощо) ; 2) дисципліни за вибором студента, освоєння яких сприяє загальноосвітньому та соціально-культурному розвитку особистості. Варто відзначити організацію співпраці між університетами США, яка дозволяє освоєння дисциплін за вибором студента, незалежно від того, в якому вузі він навчається. Для елективних дисциплін виділяють 9 кредитів, з яких 6 відводиться для практики, а 3 кредити – для дисциплін за вибором [3; 4; 5].

В університетах студенти отримують три види знань: знання, необхідні для практики; знання, отримані на основі практики; знання, отримані за межами професійної практики. Стосовно практичної підготовки у галузі журналістики, то слід зазначити, що університетами США використовуються різноманітні її види: від позанавчальної діяльності до інтернатури та стажування [2].

Розглянемо як приклад одну з типових програм із журналістики для майбутніх здобувачів диплома бакалавра гуманітарних наук у Школі медіа та комунікації при Університеті Темпл. Освітня програма школи вузу базується на вивченні дисциплін гуманітарного, професійного та спеціального блоків.

У загальному гуманітарному циклі присутні обов'язкові для вивчення дисципліни категорії «Гуманітарні науки»: «Історія США», «Американська політична система», «Американська державна та місцева політика», «Вступ до соціології». Із 124 обов'язкових кредитів не менше 65 належать до гуманітарного циклу, що відповідає вимогам підготовки бакалаврів гуманітарних наук [3; 4; 5].

У Школі медіа та комунікації при Університеті Темпл відсутня окрема дисципліна, присвячена свободі слова. Розуміння та уявлення про цю сферу формуються у студентів у процесі вивчення історії США, журналістської етики, курсу «Журналістика і закон». Питання свободи слова і преси у США обговорюються з позиції використання Першої поправки до Конституції при вирішенні різноманітних питань юридичного характеру. Такі дисципліни становлять приблизно 10 – 15 % основних курсів [6].

Факультет масової комунікації і центр нових медіа (The Mass Communications Department and center for New Media) при Університеті Пуебло (штат Колорадо) пропонує освітню програму бакалаврів гуманітарних наук, згідно з якою студенти вивчають технологічні інновації, гуманітарні та соціальні дисципліни. Отримання 42 кредитів упродовж навчання дає можливість студентам працювати у сфері реклами, тележурналістики, громадських відносин. Освітня програма фокусується на трьох аспектах медіа: електронні медіа, інтегрована комунікація, журналістика. Студенти повинні отримати 18 кредитів зі спеціалізованих предметів і 9 кредитів з вибіркового курсів. Навчальними результатами студентів є їхні вміння та навички критичного мислення, висловлення нових та складних ідей стосовно поточних проблем – написання чітких та зрозумілих текстів з використанням сучасного формату, демонстрація відмінних технічних навичок та налагодження міжособистісної комунікації перед аудиторією [1].

Навчальні програми, згідно з якими студенти здобувають диплом бакалавра технічних наук, охоплюють цикл фундаментальних дисциплін, цикл дисциплін професійного спрямування, цикл навчальних дисциплін за вибором, а також практику або стажування. До циклу фундаментальних дисциплін відносяться: математика, моделювання, інформатика, статистика тощо.

Цикл професійних дисциплін спрямований на формування фахової компетентності за допомогою освоєння таких навчальних дисциплін: математичне моделювання, журналістика в інформаційному світі, філософія сучасної журналістики, закони та етика журналістики, інформатика, інтерактивне мультимедіа тощо. 10 кредитів відводиться на освоєння предметів за вибором студентів, серед яких: політологія, економіка, іноземна мова, історія, комп'ютерні науки тощо, а також ті, які визначаються в університеті: дизайн медіа, дослідницька журналістика, журналістські пошукові методи, лідерські стратегії, спорт, суспільство та медіа, мистецтво мультимедіа та технологія й інші.

Як приклад розглянемо одну з типових програм із журналістики для бакалаврів технічних наук. Коледж журналістики і комунікації Університету Флориди присвоює бакалавра в галузі реклами та телекомунікації. Обов'язковими в коледжі є предмети теоретичного характеру. Спеціальні дисципліни охоплюють такі напрямки практичної роботи, як редакторська діяльність, дизайн, онлайн-медіа, фотожурналістика, репортерська робота, журналістське дослідження. Елективні дисципліни, як правило, відповідають спеціалізації студента та пропонуються разом із спецдисциплінами упродовж останнього року навчання [7].

Аналізуючи освітню програму цього навчального закладу, можна виокремити курси, які пов'язані з проблемою свободи слова. До блоку обов'язкових належать «Вступ до журналістики» (одна з тем присвячена питанням журналістської етики) та «ЗМІ і ви» (обговорюється проблематика демократичних цінностей і ЗМІ, свободи у висловленні думки та її контролю у державі). Також сюди можна віднести «Етичні проблеми журналістики» (курс присвячений здебільшого питанням самовисловлення, контролю журналістів за діями влади), «Законодавство регулювання масової

ЗА РУБЕЖЕМ

комунікації» (значна увага приділяється Першій поправці до Конституції та законодавчим актам США). Прийняття першої конституції і розвиток принципів свободи обговорювалися в рамках «Історії США». Принцип свободи слова та його реалізація вивчаються на теоретичних курсах «Американський устрій та місцеве правління», «Американське федеральне правління» тощо.

До блоку спеціальних дисциплін та елективних дисциплін належать предмети, які фрагментарно стосуються проблем свободи слова.

Відзначимо, що уявлення про принцип свободи слова в коледжі журналістики і комунікації Університету Флориди студенти отримують з різних дисциплін гуманітарного і професійного циклів. Кількісно такі предмети становлять майже третину приблизно третю частину від обов'язкових і 15 % загального переліку дисциплін.

Можемо зробити висновок, що в основу забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі журналістики в університетах США покладена чітка структуризація компетентностей, що є пріоритетом в освітній політиці країни, надає можливість забезпечити принцип мобільності, пристосування особистості до соціальних, політичних, духовних, полікультурних умов розвитку сучасного суспільства.

REFERENCES

1. Colorado State University [Electronic resource]. – URL:
2. <http://www.bachelorstudies.com/Bachelor-in-Mass-Communication/USA/Colorado-State-University-Pueblo>.
3. Cochran-Smith M. Beyond certainty: taking an inquiry stance on practice / M. Cochran-Smith, S. Lytle // Teachers caught in the action: professional development that matters ; eds. A. Lieberman, L. Miller. – New York: Teachers College Press, 2001. – P. 45–60.
4. Eastern Michigan University. Media Studies and Journalism Major [Electronic resource]. – URL: http://catalog.emich.edu/preview_program.
5. Indiana University, School of Journalism [Electronic resource]. – URL: <http://mediaschool.indiana.edu/degrees/undergraduate/bachelor-of-arts-in-journalism/>.
6. School of Communication American University, Washington [Electronic resource]. – URL: <http://www.american.edu/soc/journalism/BA-JOURNO-Degree-and-Cost-Requirements.cfm>.
7. Temple University, School of Journalism and Mass Communications Department of Journalism. [Electronic resource]. – URL: <http://smc.temple.edu/journalism>.
8. University of Florida. College of Journalism and Communications. Undergraduate Catalog 2014–2015 [Electronic resource]. – URL: <https://catalog.ufl.edu/ugrad/current/journalism/majors/journalism.aspx>.
9. United States Department of Labor [Electronic resource]. – URL: <https://www.bls.gov/careeroutlook/2016/article/hot-jobs.htm>.

Стаття надійшла в редакцію 21.02.2017 р.